

लोक सेवा आयोग

सङ्गठित संस्थाका पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने सबै सङ्गठित संस्थाका (अप्राविधिक) चौथो तह वा सहायकस्तर द्वितीय श्रेणी, सहायक द्वितीय वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक पूर्व योग्यता परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- एकीकृत परीक्षा प्रणाली (Unified Examination System) को आधारमा निम्नानुसारको पूर्व योग्यता परीक्षा (Preliminary/Pre-Qualifying Examination) हुनेछ ।

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र /विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
सामान्य ज्ञान, व्यवस्थापन, गणित र सेवा सम्बन्धी (General Awareness, Management, Mathematics & Service Related)	१००	४५	वस्तुगत (Objective): बहुवैकल्पिक प्रश्न (Multiple Choice Questions)	५० प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट

द्रष्टव्य :

१. एकीकृत परीक्षा प्रणालीका आधारमा सङ्गठित संस्थाका पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने सबै सङ्गठित संस्था वा एक भन्दा बढी सङ्गठित संस्थाका (अप्राविधिक) चौथो तह वा सहायकस्तर द्वितीय श्रेणी, सहायक द्वितीय वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक पूर्व योग्यता परीक्षाको लागि अनिवार्य हुनेछ ।
२. प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी वा दुवै हुनेछ ।
३. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
४. बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
५. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
६. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका संविधान, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा तीन महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधनभई हटाईएका वा थप गरी संशोधनभई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
७. पूर्व योग्यता परीक्षा (Pre-Qualifying Examination) बाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र सङ्गठित संस्थाका पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने मूल परीक्षा (Main Examination) मा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. पूर्व योग्यता परीक्षामा उत्तीर्ण हुने उम्मेदवारलाई एक वर्षको लागि प्रमाणपत्र प्रदान गरिनेछ ।
९. पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति : २०८२/०२/२७

लोक सेवा आयोग
सङ्गठित संस्थाका पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने सबै सङ्गठित संस्थाका (अप्राविधिक) चौथो तह वा सहायकस्तर द्वितीय श्रेणी,
सहायक द्वितीय वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक पूर्व योग्यता परीक्षाको पाठ्यक्रम
पत्र/विषय :-
सामान्य ज्ञान, व्यवस्थापन, गणित र सेवा सम्बन्धी
(General Awareness, Management, Mathematics & Service Related)
(५० बहुवैकल्पिक प्रश्न × २ अङ्क = १०० अङ्क)

1. **भूगोल, वातावरण र जनसंख्या (१० अङ्क)**
 - 1.1 विश्वको भूगोल (महादेश, महासागर, अक्षांश, देशान्तर, पर्वतशृङ्खला, नदी र ताल) सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - 1.2 नेपालको भूगोल सम्बन्धी ज्ञान (भौगोलिक अवस्था, धरातलीय विशेषता, भौगोलिक स्वरूप, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू, हावापानी र जनजीवन)
 - 1.3 पर्यावरण, जैविक विविधता, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन, वातावरण व्यवस्थापन, जनसंख्या, शहरीकरण, बसोवास सम्बन्धी ज्ञान
2. **इतिहास र संस्कृति (१० अङ्क)**
 - 2.1 विश्वका महत्वपूर्ण ऐतिहासिक घटनाहरू सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - 2.2 नेपालको इतिहास (किराँतकाल, लिच्छविकाल, मध्यकाल, आधुनिक इतिहास) का महत्वपूर्ण घटनाहरू, सामाजिक एवं सांस्कृतिक अवस्था सम्बन्धी ज्ञान
 - 2.3 नेपालको सामाजिक पक्षहरू लगायत परम्परा, मूल्य र मान्यता, धर्म, संस्कृति, जात/जाति, भाषा, खेलकुद, कला र साहित्य सम्बन्धी ज्ञान
3. **आर्थिक पक्ष र विकास (१० अङ्क)**
 - 3.1 नेपालका आर्थिक परिसूचकहरू (आर्थिक वृद्धि, कुल गार्हस्थ्य उत्पादन, राष्ट्रिय आय, प्रति व्यक्ति आय, चालू खाता, भुक्तानी सन्तुलन (Balance of Payment), शोधनान्तर स्थिति, विप्रेषण, वैदेशिक लगानी र वैदेशिक सहयोग) सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - 3.2 नेपालमा कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, उर्जा र पूर्वाधार विकासको विद्यमान अवस्था सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - 3.3 नेपालमा योजनाबद्ध विकास र चालू आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिहरू
4. **शासन पद्धति र संविधान (१० अङ्क)**
 - 4.1 कानूनको अर्थ, महत्व र कानूनका स्रोतहरू
 - 4.2 नेपालको संवैधानिक विकास
 - 4.3 नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
 - 4.4 नेपालको शासन पद्धति तथा संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकार
 - 4.5 लोकतन्त्र, मानव अधिकार, आवधिक निर्वाचन र वालिग मताधिकार
5. **अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्था (१० अङ्क)**
 - 5.1 भारत, चीन, बेलायत, अमेरिका, रुस, फ्रान्स, जापान र अन्य सार्क मुलुकसँग नेपालको सम्बन्ध
 - 5.2 संयुक्त राष्ट्र सङ्घ (UNO): स्थापना, उद्देश्य, अङ्ग, विशिष्टीकृत संस्था र गतिविधि
 - 5.3 दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग सङ्गठन (SAARC): स्थापना, उद्देश्य, अङ्ग र गतिविधि
 - 5.4 बिमस्टेक (BIMSTEC), आसियान (ASEAN), युरोपियन युनियन (EU), विश्व बैंक (WB), अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष (IMF), एशियाली विकास बैंक (ADB), एशियाली पूर्वाधार लगानी बैंक (AIIB), साफ्टा (SAFTA) सम्बन्धी ज्ञान

लोक सेवा आयोग

सङ्गठित संस्थाका पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने सबै सङ्गठित संस्थाका (अप्राविधिक) चौथो तह वा सहायकस्तर द्वितीय श्रेणी, सहायक द्वितीय वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक पूर्व योग्यता परीक्षाको पाठ्यक्रम

6. **विज्ञान प्रविधि, जनस्वास्थ्य र समसामयिक गतिविधिहरू (१० अङ्क)**
 - 6.1 वैज्ञानिक मापन (Measurement), मापन पद्धति र एकाई सम्बन्धी ज्ञान
 - 6.2 मानव जीवन र समाजमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञानका प्रमुख आविष्कार र नवीनतम गतिविधि
 - 6.3 कम्प्युटर र यसको प्रयोग, सूचना तथा सञ्चार प्रविधि सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - 6.4 जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य, पोषण, सरसफाई, दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने वस्तुहरू (साबुन, प्लाष्टिक, रेसा, काँच, मल र कीटनाशक औषधी) सम्बन्धी ज्ञान
 - 6.5 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना एवं गतिविधि सम्बन्धी ज्ञान
7. **कार्यालय तथा सार्वजनिक व्यवस्थापन (Office & Public Management) (१० अङ्क)**
 - 7.1 कार्यालय (Office) : परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - 7.2 कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 7.3 कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) : पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), फाइलिङ (Filing), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order) र टिप्पणी
 - 7.4 अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
 - 7.5 सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी ज्ञान
 - 7.6 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
 - 7.7 सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter) : महत्व र आवश्यकता
 - 7.8 विद्युतीय शासन प्रणाली (E-governance) को सामान्य परिचय
 - 7.9 मानवीय मूल्य र मान्यता (Human Values and Beliefs), नागरिक अधिकार, कर्तव्य र दायित्व (Civil Rights, Duties & Responsibilities) तथा अनुशासन (Discipline)
8. **व्यवहारिक गणित (Applied Mathematics) (१० अङ्क)**
 - 8.1 गणितका आधारभूत क्रियाहरू (Fundamental Operations in Mathematics), ऐकिक नियम (Unitary Method), भिन्न र दशमलव (Fraction & Decimal), प्रतिशत (Percentage), अनुपात र समानुपात (Ratio & Proportion), नाफा र नोक्सान (Profit & Loss), कर र कमिशन (Tax & Commission), साधारण ब्याज र मिश्रित ब्याज (Simple Interest & Compound Interest), औसत/मध्यक (Average/Mean), संभाव्यता (Probability)
9. **सार्वजनिक संस्थान (Public Enterprises) सम्बन्धी ज्ञान (२० अङ्क)**
 - 9.1 सार्वजनिक संस्थानको अवधारणा, विकासक्रम, उद्देश्य र महत्व
 - 9.2 नेपालमा सार्वजनिक संस्थानको वर्गीकरण र क्षेत्रगत अवधारणा
 - 9.3 सार्वजनिक संस्थानको विद्यमान अवस्था र गतिविधि
 - 9.4 संस्थागत सुशासन र संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व
 - 9.5 आर्थिक विकासमा सार्वजनिक संस्थानको भूमिका
 - 9.6 सार्वजनिक संस्थानको निजीकरण र विश्वव्यापीकरण
 - 9.7 सार्वजनिक संस्थानको मानव संसाधन व्यवस्थापन सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - 9.8 बजेट, लेखा प्रणाली, लेखापरीक्षण र वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी सामान्य ज्ञान
 - 9.9 नेपालको वित्तीय नियामक निकाय (नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपाल बीमा प्राधिकरण र धितोपत्र बोर्ड) सम्बन्धी सामान्य ज्ञान

... ..

लोक सेवा आयोग
सङ्गठित संस्थाका पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने सबै सङ्गठित संस्थाका (अप्राविधिक) चौथो तह वा सहायकस्तर द्वितीय श्रेणी,
सहायक द्वितीय वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक पूर्व योग्यता परीक्षाको पाठ्यक्रम
(In English)

Paper/Subject:
(General Awareness, Management, Mathematics & Service Related)
(50 MCQs × 2 Marks = 100 Marks)

- 1. Geography, Environment and Population (10 marks)**
 - 1.1 General knowledge about the geography of the world (continents, oceans, latitude, longitude, mountain range, rivers and lakes)
 - 1.2 Knowledge about the geography of Nepal (geographical location, terrestrial features/topography, natural resources, climate and life)
 - 1.3 Knowledge about environment, biodiversity, sustainable development, climate change, environmental management, population, urbanization, settlement
- 2. History and Culture (10 marks)**
 - 2.1 General knowledge about important historical events of the world
 - 2.2 Knowledge about important events, social and cultural conditions in the history of Nepal (Kiranta period, Lichchhavi period, Medieval period, Modern history)
 - 2.3 Knowledge about Nepal's social aspects including traditions, norms and values, religions, cultures, castes/ethnicities, languages, sports, arts and literature
- 3. Economic Aspects and Development (10 marks)**
 - 3.1 General knowledge about Nepal's economic indicators (economic growth, gross domestic product, national income, per capita income, current accounts, balance of payment, remittance, foreign investment and foreign aid)
 - 3.2 General knowledge about the present status of agriculture, industry, trade, tourism, transportation, communication, education, health, energy and infrastructure development in Nepal
 - 3.3 Planned development in Nepal and long-term vision, goals, objectives and strategies of the current periodic plan
- 4. Governance and Constitution (10 marks)**
 - 4.1 Meaning, importance and sources of laws
 - 4.2 Constitutional development of Nepal
 - 4.3 The Constitution of Nepal (Parts 1 to 5 and Schedules)
 - 4.4 Nepal's governance system and federal, provincial and local governments
 - 4.5 Democracy, human rights, periodic election and adult franchise
- 5. International Affairs and International Institutions/Organizations (10 marks)**
 - 5.1 Nepal's relations with India, China, Britain, America, Russia, France, Japan and other SAARC countries
 - 5.2 United Nations: Establishment, Objectives, Organs, Specialized Agencies and Activities
 - 5.3 South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) : Establishment, Objectives, Organs and Activities

सङ्गठित संस्थाका पदपूर्तिको लागि आयोगबाट लिइने सबै सङ्गठित संस्थाका (अप्राविधिक) चौथो तह वा सहायकस्तर द्वितीय श्रेणी, सहायक द्वितीय वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक पूर्व योग्यता परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 5.4 Knowledge about BIMSTEC, ASEAN, European Union, World Bank, International Monetary Fund, Asian Development Bank, Asian Infrastructure Investment Bank, SAFTA
- 6. Science Technology, Public Health and Current Affairs (10 marks)**
- 6.1 Knowledge about scientific measurement, measurement systems and units
- 6.2 Major scientific inventions and latest activities that have a direct impact on human life and society
- 6.3 General knowledge about computer and its applications, and Knowledge and communication technology
- 6.4 Knowledge about public health, diseases, food, nutrition, sanitation, materials used in daily life (soaps, plastics, fibers, glasses, fertilizers and pesticides)
- 6.5 Current events and activities of national and international importance of science technology, public health and current affairs
- 7. Office and Public Management (10 marks)**
- 7.1 Office: introduction, importance, functions and types
- 7.2 Importance, types and means of communication in office
- 7.3 Office procedures: letter-correspondence, registration and dispatch, filing, circulars, orders and Tippani/memo
- 7.4 Records management
- 7.5 Knowledge related to directing, control, coordination, decision-making process, motivation and leadership in public management
- 7.6 Meaning of public service delivery, service delivery bodies, methods and means
- 7.7 Public charter: importance and necessity
- 7.8 General introduction to E-governance system
- 7.9 Human values and beliefs, civic rights, duties and responsibilities and discipline
- 8. Applied Mathematics (10 marks)**
- 8.1 Fundamental operations in mathematics, unitary method, fraction and decimal, percentage, ratio and proportion, profit and loss, tax and commission, simple interest and compound interest, average/mean, probability
- 9. Knowledge about Public Enterprises (20 marks)**
- 9.1 Concept, development, objectives and importance of public enterprises
- 9.2 Classification and sectoral concept of the public enterprises in Nepal
- 9.3 Current status and activities of the public enterprises in Nepal
- 9.4 Corporate governance and corporate social responsibility (CSR)
- 9.5 Roles of public enterprises in economic development
- 9.6 Privatization and globalization of public enterprises
- 9.7 General knowledge about human resource management of public enterprises
- 9.8 General knowledge about budget, accounting system, auditing system and financial literacy
- 9.9 General knowledge about financial regulatory authorities of Nepal (Nepal Rastra Bank, Nepal Insurance Authority, Securities Board of Nepal)